

SISZÁNTUL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 238. szám.

Nagy-Várad.

Szombat, 1912. október 19.

A háboru sebesültjei.

Még a balkáni népek puskalövését sem váltottak egymással, a nyugati országokban, de különösen nálunk, már is egész csomó sebesültje van a háborúnak. Egy csomó börze-spekuláns rogyott össze, olyanok, akik békés viszonyok közepette nevető arccal osztják a halálos sebekeket.

A tőzsde merészröptű aviatikusai közül, akik abból teremtenek maguknak uri egzisztenciát, hogy eladnak tízszer annyi buzát és huszszor annyi zabot, mint amennyit az ország földje tíz év leforgása alatt teremni tud, lezuhan egy néhány. Nem sajnáljuk őket egy kicsit sem, csak az a baj, hogy tulságos nagyon jajveszékelnék és az inségsujtotta vidékek módjára már a kormánytól, az államtól akarnak a kapott sebekekre flastromot kierőszakolni. Valóban szinte nevetséges, mikor a börziánerek hada azt kívánja, hogy állami beavatkozással akadályozzák meg a tőzsdén most napirenden lévő bukásokat.

Vajjon ki kényszerítette őket arra a könnyelmű játékra, amit állandóan a gazdaközönség rovására folytatnak? Vajjon van-e a magyar közgazdasági életnek szüksége arra, hogy a tőzsde a régen elfelejtett kislutrinak hasonmása legyen?

Bizony nincs.

Az ország lakosságának igazi közvéleménye, a gazdaközönség régóta sürgeti a börze reformját s különösen a fedezetlen határidőüzlet eltörlését. Semmire se jutottunk a követeléssel, dacára annak, hogy törvény van, amely biztosítja záros határidőn belül a tőzsdereformokat. Nem mer a tőzsdéhez erős kézzel

hozzányulni senki, mert a tőzsde mindennél hatalmasabb tényező: a gyors, munkanélküli meggazdagodás forrása, a mindenki által bálványozott pénz lerakódó telepe.

Amde mindez csak a mi tőzsdénkel van így, szinte kapóra jött tehát a háboru, mely a maga meztelenségében mutatja meg a mi tőzsdénk cseréplabát. Kétségtelen, hogy a háboru másutt is okoz egy kis zavart, de felfordulást nem. Amely tőzsdén csak reális ügyleteket kötnek, ott van áremelkedés és áresés, ami természetesen annak válik javára, vagy kárára, akinek van eladni való holmija. Nálunk a börze árhullámozását a spekulánsok serege érzi meg leginkább, azok, akik évről-évre anélkül, hogy egy garasára zabjuk, vagy buzájuk volna, valóságos diktatori hatalommal szabják meg úgy a buzának, mint a zabnak és egyéb mezőgazdasági terméknek is az árát. A papirosbuza dicső lovagjai érzik meg leginkább a mostani kivételes viszonyokat.

Ha minden aratás után előállna a mostani helyzet, a gazdaközönség semmi esetre sem panaszkodnék, csak hogy az a baj ám, hogy háboru igen ritkán van. Különösen nem fujnak a háborus szelek akkor, amikor a gazda eljutott odáig, hogy terményeit a piacra viheti. Ilyenkor érezzük leginkább a könnyelmű tőzsdejáték minden átkát. Hiába vár a gazda jó árakat termékeiért, az ő szava ilyenkor nem döntő. A termények árát nem a kereslet és kínálat szabja meg, hanem a tőzsde. A tőzsde urai viszont egyáltalán nem törődnek azzal, termett-e elég buza, vagy nem. Ha az uralkodó tőzsdei irányzat úgy kívánja, hogy a legminimálisabb terméseredmény esetén

is alacsony legyen a buza ára, akkor alacsony lesz. Ha viszont a tőzsdén azok a játékosok kerekednek felül, akik a buza magas árából szedik ki a dus nyereséget, akkor a buza ára bizonyosan magas lesz.

Hogy ez nagyon egészségtelen állapot, abban már egyetért mindenki Magyarországon. De az illetékes tényezők a dolgon még sem akarnak segíteni. A gazdaközönség bőrére menő tőzsdei fedezetlen határidő üzletet nálunk sehogy sem akarják megszüntetni, mert magának a tőzsdének vezető-emberei nem akarják. Remélhető azonban, hogy végre-valahára a mostani viszonyok kinyitják az illetékes köröknek is a szemét s elkövetkezik az, amit a gazdaközönség már régóta vár: a tőzsde reformja. Ha pedig nem következnek be, akkor a magunk részéről szívből kívánunk minden aratás utánra egy kis Balkán-háborút, de csak mozgósítás kizárásával. Tudniillik nekünk ne kerüljön véráldozatba, ellenben a könnyelmű tőzsdejáték sebesültjei csak szaporodjanak egész addig, amig magnak való sem marad közülük.

Összehívják a parlamentet.

A politikai köröket jelenleg leginkább az a kérdés foglalkoztatja, hogy a kormány a delegációk novemberi ülésezése előtt összehívja-e a képviselőházat vagy sem. Eddig ugyanis az volt a szokás, hogy az összehívó királyi kéziratot a képviselőházban kihirdették. Minthogy azonban a királyi kézirat kihirdetésének szükségessége sem a delegációk rendjét szabályozó 1867-iki törvényekben, sem a később hozott törvényekben parancsoló módon elrendelve nincsen, a munkapárti körökben az a felfogás, hogy a Ház összehívása jelenleg teljesen felesleges. A kormány és a Ház elnöksége most serényen

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Telefon 769. sz.

Rákóczi-ut. 9. szám alatt a
Széchenyi szálloda mellett

kutat egy olyan precedens után, a mikor a királyi kéziratot nem hirdették ki és ha csak egyetlen esetet találnak, nem hívják össze, mert ok nélkül is találnak, akkor a képviselőházat nem akarják ismét a kitörő botrányok színterévé tenni. Ha azonban nem találnak precedenst, kénytelen lesz a kormány a Házat legalább egy ülésre összehívni.

A BALKÁNI HÁBORU.

Most már nincs többé kétség. A tüzvész kitörése óta előrelátható volt, hogy az el fog harapózni és át fog csapni az egész Balkánra. Most ez csakugyan bekövetkezett. Lángokban áll az egész Balkán. Hadban állanak az összes államok. Egész éjjel hadakoztak már úgy a szerb, mint a bolgár, mind pedig a görög határokon. A véres látványosság a teljes területre kiterjeszkedett s most már nincs földi hatalom, amely a fékevesztett harci szenvedélyeket megállásra bírhatná. E végzetes eseményekkel szemben a hatalmaknak csak egy törekvése lehet: a lokalizálás. Kiszámíthatatlan, hogy ez sikerül-e nekik.

A törökök hirtelen támadó fellépése most a legfőbb esemény. Egy távirat szerint hadihajóik a várnai kikötőt bombázzák, ez pedig Bulgáriát egyik legérzékenyebb oldalán sebzí meg.

Távirataink a következőket jelentik:

A törökök előnyomulnak.

Szaloniki, okt. 18.

A török csapatok Plánától északra egészen Velikaglaváig nyomultak előre és a montenegrókat a határon visszakergették. A törökök egyuttal a montenegrói Andreica ellen is előnyomulnak. A törökök a montenegrókat mindenütt visszaverték és nagy veszteséget okoztak nekik. A montenegrókat különböző vidékeken megkezdték a bandaharcokat.

A bolgár haderő.

London, okt. 18.

A Daily Telegraph haretéri tudósítója a bolgár haderőt négyszázezer emberre becsüli, hatvanezerrel többre, mint amennyit előirányoztak. A szerb lovasság egyesült a bolgár lovassággal. A macedóniai bandavezéreknek 60000 emberük van.

Mi történt Beránában?

London, okt. 18.

A beránai harcban, amelyben a tüzéség a területi nehézségek miatt nem tudott érvényesülni, puskával és szuronnyal küzdöttek egymás ellen. A török helyőrség négyezer emberből állott, közte ezer albán önkéntes és egy basibozuk ezred. A törökök a legnagyobb hősiességgel harcoltak és még akkor is ott maradtak a vadászárkokban, mikor a montenegrókat megjelentek előttük. Itt aztán ember ember ellen harcolt. Végre a törököknek sikerült rendkívül merész szuronyos támadással a montenegrókat sorain keresztül törni és az ipeki uton visszavonulni. A városban csak ötszáz török maradt, ezek is jobbára sebesültek. Ez az ötszáz ember fogságba esett.

Tüntetés Cattaróban.

Cattaró, okt. 18.

Tegnap montenegrói és Szerb tartalékosok külföldről jövet, Cattarón keresztül utaztak. Ebből az alkalomból nagy tüntetés volt, a tüntetők Montenegrót és Szerbiát éltették. A csendőrök sok embert letartóztattak s a bíróság mindegyiket két heti fogságra ítélte.

A török mozgósítás.

London, okt. 18.

A török mozgósítás sokkal jobb eredménnyel végződött mint remélték s azt hiszik, hogy Törökország már most erős offenzívát fog kezdeni. Drinápoly mellett negyedmillió török katona van s ugyanennyire becsülik a bolgár hadsereget is. A kombinált szerb-bolgár hadsereg, amely Üszküb megtámadására készül, kilencvenötezer emberből áll.

Török győzelem.

Konstantinápoly, okt. 18.

A bolgárok szerdán este nagy haderővel megtámadták a törököket Musztafa basa mellett. A harc éjjelig tartott és másnap reggel újra megkezdődött. A törököknek sikerült a bolgárokat visszaverni és négy órányira bolgár területre előrenyomulni.

A háboru ára.

Belgrád, okt. 18.

A szerb kormánynak háborucélokra százhatvankét millió frank áll rendelkezésére. A hadsereg mozgósítása naponként nyolc-kilencszázezer frankba kerül.

A bolgár királyné a táborban.

Szofia, okt. 18.

A királyné ma a táborba ment, ahol a kórházak felügyeletét át fogja venni.

Agyonlőtt kém.

Belgrád, okt. 18.

Petrovics István századost sommás hadbírósi eljárás után szerdán reggel a várbán agyonlőtték. Bebizonyult, hogy Petrovics Törökország érdekében kémkedett. Birtokában tízezer frankot találtak, amelynek származásáról nem tudott fölvilágosítást adni.

Románia semleges.

Szofia, okt. 18.

Románia a nagyhatalmakat és a balkáni államokat arról biztosította, hogy a háboruban föltétlenül semleges fog maradni.

A szultán az angolokról.

London, okt. 18.

A szultán tegnap kihallgatáson fogadta a Daily Mail munkatársát és megengedte neki, hogy beszélgetésükből egyes részeket nyilvánosságra hozzon. A szultán a többek közt a következőket mondta:

— Kiámil basa tegnap elmondta nekem, hogy ebben a háboruban az angolok szimpátiája a mi részünkön van. Igen nagyra becsülöm a brit nép jó kívánságait és szívből köszönetet mondok értük. Ezt a mostani háborút ránk kényszerítették. Törökország soha sem támadott volna, ha békében hagyták volna. Csak azért nyultunk a kardhoz, hogy területünket és jogainkat megvédelmezzük.

A szultán egy pillanatig hallgatott s azután lassan, de nyomatékkal mondta:

— Az angol nép büszke, nyugodt és tudatában van annak, hogy mivel tartozik méltóságának. Mi törökök igen nagyra becsüljük egy ilyen népnek szimpátiáját.

Nikita nyilatkozik.

London, okt. 18.

A montenegrói király a kruseváci villában, a hol Mirkó herceg a telet szokta tölteni, a Daily Express munkatársát kihallgatáson fogadta. A király a beszélgetést azzal kezdte, hogy minden lehetőséget megkísérelt, hogy a háborúnak elejét vegye, de a törökök montenegrót a legvégsőig provokálták, sőt montenegrói területen őrházakat építettek. A király azután arról beszélt, hogy a montenegrókat azzal a váddal illetik, hogy falvakat elégették, sőt asszonyokat is meggyilkoltak.

— Láttam embereimet, folytatta a király, valamennyien fegyvelmezett és tisztességtudó katonák, de meglehet, hogy a malisszorok és a rendetlen csapatok egyes esetekben ilyen dolgokat elkövettek.

A király most öklével rácsapott az asztalra és izgatottan mondta:

— Tegnap megmondtam egy katolikus papnak, hogy mindenkit föl fogok akasztani, aki ezentúl ilyen dolgokat el mer követni. Megparancsoltam, hogy az összes albánokról könyveket vezessenek.

A török támadás.

Konstantinápoly, okt. 18.

A külügyminisztériumhoz közel álló körökből megerősítik, hogy a török csapatok utasítást kaptak a bolgár határ átlépésére. A Drinápoly közelében a határon összpontosított bolgár csapatok létszámát 180.000 ezerre becsülik.

A mai minisztertanács határozatából a hadügyminisztérium, hir szerint, parancsot adott ki, melyben felszólítja a háboruban résztvevő összes csapatokat, hogy idegen országokba való betörésnél tartózkodjanak minden kihágástól.

Bombázzák Várnát.

Konstantinápoly, okt. 18.

A török hadihajók bombázní kezdték Várna kikötőt.

Golz tábornok haditerve.

Berlin, okt. 18.

Golz tábornok, a török hadsereg újja-szervezője, a közelmúlt időkben haditervet dolgozott ki arra az esetre, ha Törökországot négy oldalról támadják meg. Ezt a tervet a tábornok egy bizalmas személy útján elküldötte Konstantinápolyba.

Péter király elutazása.

Zimony, okt. 18.

Péter király ma hajnalban hat óra 14 perckor Nisbe utazott a főhadiszállásra. A hadsereghez és a néphez szóló proklamációt ott olvassa fel a sereg előtt.

Ferdinánd proklamációja.

Szofia, október 18.

Ferdinánd bolgár király ma tette közzé proklamációját, amelyben bejelenti, hogy a Gondviselés határozatából fegyverrel kell megoldani az eléje vetett problémát. Az a cél, hogy tul a Rilon és Roduson a keresztények megszerezzék az emberi jogokat. Bulgária békeszeretete ki van merítve. Bulgária testvéreit a kiirtás veszedelme fenyegeti. Segítségükre kell sietni. Bizó hittel a

mindenható védelmében tudomására adja a bolgár nemzetnek, hogy a háborút megüzente s meggarancsolja a hadseregnek, hogy török területre vonuljon.

A görög hadüzenet.

Konstantinápoly, okt. 18.

A görög követ ma jegyzéket nyújtott át, melyben görög ország hadüzenete állott.

Skutari környékén nagy csata készül.

Podgorica, okt. 18.

A török hadsereg mozgulatai olyanok, hogy a montenegróiak kénytelenek Skutari felé huzódni. Itt végzetes csapást akar a török sereg mérni a montenegróiakra. A terep ugyanis itt oly kedvezőtlen, hogy a montenegróiak teljesen fedezet nélkül maradnak és a törökök ekkor fogják megtámadni őket.

Montenegróiak a szandsákban

Konstantinápoly, okt. 18.

Egy montenegrói hadnagy, Vukotin vezetésével a szandsákba vonult. Pléve körül véres csaták folynak.

Egységes ellenzék, de nem egy párt.

A függetlenségi és 48-as pártnak Budapesten időző tagjai, tegnap délután 5 órakor Justh Gyula lakásán egybegyültek, hogy a vezért üdvözljék. Ez alkalommal — noha nem volt formális értekezlet — a politikai helyzetről és a jövőről is sok szó esett és a mintegy másfél óra hosszát tartó beszélgetésből, a megjelent párttagok, köztük mindhárom alelnök, teljesen egyöntetű nézete jegecsedett ki minden felmerült kérdés tárgyában.

Első sorban megállapították, hogy a szövetkezett ellenzék politikájában az egész vonalon a függetlenségi és 48-as pártnak Justh Gyula által kezdeményezett programja jutott diadalra.

Az agitációt a mostani kormány és rendszere ellen törhetetlenül folytatni fogják, sőt a függetlenségi párt fokozott mértékben fog résztvenni a küzdelemben. A jelentékeny mozzanatoknál az alelnökök mindenütt ott lesznek és erélyesen kifejezést fognak adni a beteg vezér intranzigens álláspontjának.

Szóba került a pártok egyesítésének kérdése. Ebben a tárgyban az a nézet keletkezett felül, hogy egyelőre úgy van jól, ahogyan van. A pártok szövetsége udvarias hangot és kölcsönös előzékenységet eredményezett és erre szükség van, hogy a közös munkával célt érjenek. Tényleges egybeolvasás nem csak átmeneti munkamegállapítást, hanem egységes elveken felépült programot igényelne és a tanácskozás ilyen felett csak viszálykodást szülhetne.

Végül Justh Gyula bejelentette, hogy jövő kedden elutazik Brixenbe és ott több hetet szanatóriumban fog tölteni, hogy teljes egészségben és felujult erővel visszatérhesen a küzdők sorába.

Középiskolai

magánvizsgára-, érettségire-, javító vizsgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-fele szeminariumban** (Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. Telefon 125-38.) Eredményei köz tudomásulag kiválóak.

Bajok a csatornázásnál.

A szakbizottság erélyes határozata.

A legutóbbi városi közgyűlésen interpellációt intézett egyik városatyja a tanácshoz, hogy az általános csatornázásnál a derítő medencében hibák vannak.

A város főmérnöke is konstatált némi hibákat s ezért a polgármester összehívta a csatornázási bizottságot s telefonon kérte Farkas Kálmán miniszteri tanácsost, hogy jöjjön le Nagy-Váradra és vizsgálja meg a csatornázási munkákat.

A csatornázási bizottság tegnapi ülésén Rimler Károly elnökle alatt Farkas Kálmán min. tanácsos, Kőszeghy József főmérnök, Korbély József, Bordé Ferenc, Szálender Károly, May Sándor és Niesner Aladár mérnök voltak jelen.

Rimler Károly polgármester üdvözölte a miniszteri tanácsost s bejelentette, hogy az ülést azért hívta össze, mert Kőszeghy József főmérnök okt. 3-án jelentést tett nála, miszerint a csatornázási vállalat nem tartja be a határidőket s a felmerült mulasztásokat sem pótolja. Kéri a miniszteri tanácsost, aki délelőtt megsejmelte a csatornahálózatot, hogy tapasztalatairól közölje a véleményét.

Kőszeghy József felemlíti, hogy a bizottság szeptember 15-iki határidővel egy munkát rendelt meg s október 1-re sem végezték el azt. A miniszteri tanácsossal bejárta a csatorna hálózatot s konstatálták, hogy a főgyűjtőbe tulságos sok víz folyik. Az interpellációra, hogy a csatornában sok a víz, ő válaszolt. Kijelentette, hogy a dolog felett akkor döntsének, ha az átvétel megtörtént.

Farkas Kálmán konstatálta, hogy az első akna a Rulikovszky-ut mellett, teljesen száraz, a 2-ik aknában talajvíz van, de ez nem abnormis; Várház-utcánál szivattyutelep működik s a talajvizet leszívja; Beöthy Ödön-utcánál is szivattyuznak. Erre most, a szivattyuzás miatt nem terjed ki a vizsgálat s csak akkor tartja meg a szemlét, ha a szivattyuk majd nem működnek. A balparti főhálózatot is épen ezért nem vizsgálta meg s így véleményét sem mondhat ezuttal. — A Beöthy Ödön-utcaútól a Körözs bujtatóig azt konstatálta, hogy a szenny- és talajvizek abnormálisan szaporodnak. E szakaszon a víz mennyiség sokkal nagyobb, mint amennyit megkövetelni lehet. Erről sem nyilatkozik azonban most, hanem akkor ismétlik meg a szemlét, ha a csatornázás be lesz fejezve és a szivattyuk működése is megszűnik. Másiként a szennyvíz telep berendezése ellen semmi kifogása nincsen.

Rimler Károly az elhangzott beszédek-ből konstatálja, hogy a bajok már csak kisebb mérvben állanak fenn. Kérde, hogy történt-e hatósági intézkedés, vagy a pótlásokat a vállalat a maga jószántából fogantotta-e.

Bordé Ferencnek az a véleménye, hogy fel kell hívni a vállalatot a hiányok pótlására.

Farkas Kálmán azon kijelentést tette, hogy a betonesatornázást teljesen vízteleníteni nem lehet. Végleges véleményt csak akkor mondhat, ha a szivattyuzás megszűnik. Néki is az a véleménye, hogy a vállalkozókat hívják fel a hibák pótlására, nevezetesen a talajvíz beáramlását, záros határidőn belül tömítéssel csökkentse.

Ezután elhatározta a bizottság, hogy a tanács hívja fel a vállalkozó céget, miszerint a türethetetlen állapotok megszüntetésére no-

vember 15-ig tegye meg az intézkedéseket; ha azonban ez nem történik meg november 15-ig, az esetben a városi tanács a vállalkozók költségére és kárára végezteti el ezen munkát.

Mivel a dolog sürgős, ez ügyben hétfőn a városi tanács rendkívüli ülést tart.

Végül az elnöklő polgármester köszönetet mondott Farkas Kálmán min. tanácsosnak lejártaért.

LEITGEB IMRE

nyilatkozik

a balkáni háborúról

Igen előkelő és érdekes vendége volt tegnap délután Nagyváradnak. Leitgeb Imre cs. és kir. kamarás, kir. tanácsos s jelenleg Oroszország, Románia és Bulgária földmívelésügyi miniszteri szaktudósítója Derecskére menet utba ejtette Nagyváradot és egy rövid negyedórát töltött a városban.

Ezt az alkalmat felhasználta a Tiszántul munkatársa és meginterjuvolta a kiváló diplomatát. Leitgeb Imre kitűnő ismerője a balkáni államok belviszonyainak, ismeri diplomáciai összeköttetésüket, erőviszonyukat.

Hosszu évek óta működik, mint kitűnő szaktudósító az egyes konzulátusok mellett s így alkalma volt betekintést nyerni a Balkán legfontosabb ügyeibe.

Alig néhány percig tartott az érdekes interjú. Leitgeb Imre rendkívül érdekes nyilatkozatában egy, eddig teljesen figyelmen kívül hagyott momentumra is kiterjedt. Az általános nyugtalanság közepette kétségtelen, hogy igen megnyugtató Németország teljes mozdulatlansága, melyből föltétlenül levonható nemcsak a balkáni helyzet jellemzése, hanem monarchiánk politikája is.

A Royal előtt.

Délután 5 óra. A forgalmas kávéház előtt nem ritkaság, hogy megáll egy-egy idegen autó. Az őszi hűvös időben sietve jönnek-mennek az emberek s alig nézi meg egy-kettő azt a különös, hatalmas sárga autót, amely mellett egy egyenruhás soffőr sétál. Az autón H-D. 35 jelzés van.

Alig öt perc múlva egyszerre megjelenik a soffőr mellett Leitgeb Imre. Egy üzletből jött ki, kezében piros selyemmel átkötött kis doboz.

A soffőr tiszteleg s jelenti, hogy indulhatnak. Ebben a pillanatban hozzálépünk s mielőtt belépne az autóba, bemutatkozunk.

— Ej-ej, hát még sem tudtam kikerülni az urak figyelmét.

Már benne is vagyunk az interjúba. Egy kicsit fázik, pedig nehéz, szürke lebergi uti bunda van rajta. Regalitást sziv. Beszéd közben jobb kezéről lassan lehuzza finom, meleg keztyűjét. Az ujjain drága gyűrűk csillognak.

Románia pénzügyi krízise.

— Hogy Romániában milyen a hangulat? ... Egészen nyugodt és csöndes.

Bukaresten jobban ismerik a Balkánt, mint itt és tudják, hogy ez a hirtelen vihar hamar lecsendesedik. A bukaresti lapok kevesebbet foglalkoznak a háborúval, mint a magyarországiak.

Azonban Románia teljes passzivitásának oka egyáltalán nem politikai. Az európai nagy gazdasági válság, a pénzkrisis most jutott el Romániába s jöllehet érdekei vannak a Balkánon, emiatt abszolút semlegesnek kell maradnia.

— Van-e eshetőség arra, hogy Románia is mozgósítson?

— A jelen viszonyok között kizárt dolog. És ha valamennyi balkáni állam mozgósítana is, akkor sem lesz ebből világ-háború.

Szerbia nem mer...

— Megtörténhet-e az, hogy Szerbia betör a szandzsákokba?

— Nem hinném. Szerbia belső szervezete, egész hadserege nagyon silány fellépése is bátortalan volt.

Szerbia egyáltalán nem játszik döntő szerepet. Nagyon befolyásolható és most egészen Bulgária presztízse alatt áll.

S ha már arról beszélünk, hogy a háború igazi kitörése alkalmával kitől kell Törökországnak félnie, az csak Bulgária lehet. Szerbia nem mer önállóan tenni semmit sem s az egyedüli komoly ellenség Balkánon a bolgár lehet.

Törökország gyengesége.

— Minő lehet Törökország politikája?

— A leghelyesebb, aminőt a mostani idő — és terepviszonyok közepette követni lehet.

Szemmel látható, hogy Törökország gyengesége az offenzívában van. A földrajzi viszok s a hirtelen mozgósítások, továbbá a közeledő hideg téli idő lehetetlenné teszik számára a támadást.

Abból pedig, hogy az első ütközeteket elveszti, egyáltalán nem következik semmi. Azért még megnyerheti a hadjáratot. Különben azt hiszem, hadjáratát soha sem fog nőni a mostani guerillaharc. Törökország mihelyt kilép a defenzív állásából, nyomban fölénybe kerül, mert nagyobb, képzetebb haderővel rendelkezik, mint az összes balkáni államok.

Legyőztetés esetén...

— Így remélhető, hogy Törökország egy maga rendet teremt a Balkánon és akkor ő diktálja a békepontokat.

Beláthatatlan zavarok lesznek azonban abban az esetben, hogyha Törökország a hadjáratot is elveszti. Ez végzetes csapás lenne magára a török birodalomra is és nem lehetetlen, hogy ilyen nagy erőfeszítés után és annyi ellenség között végleg összeomlana az ozmán birodalom...

De még nagyobb zavarok ütnék föl fejüket a Balkánon. Mindenik hadakozó állam érvényesíteni akarná saját tulzott igényeit s ebből cifra felfordulás, fegyelmetlen marakodás származna. A bolgár, a szerb, a görög és a montenegrói mind egyszerre lépne fel igényeivel és ekkor aztán igazán szerephez jutna Európa, de elsősorban a monarchia.

Németország mozgalma.

— Addig azonban mi is nyugodtan ma-

radunk. Egy eset van még, amikor lehet tartani attól, hogy mi is mozgósítunk. S ez az, hogyha bennünket két oldalról támadnak meg. Nevezetesen Oroszország és Szerbia.

Erről még persze szó sincs. S a mi politikánkat Németország magatartása fejezi ki.

Erre különösen föl kellene hívni a nagyközönség figyelmét.

Németország egyáltalán nem tartja szükségesnek, hogy beleavatkozzék a háborúba. Teljes csöndben várja a fejleményeket. A felfordult helyzetet eddig még csak — mondhatnám — rendőri szempontból nézi. Bizik a monarchiában. Felfogása minden esetre irányadó az európai hatalmak előtt s ebből pedig az következtethető, hogy nagy európai veszedelem egyáltalán nincs is a Balkánon.

Moszkvába megy.

Ezután hivatalos kiküldetéséről beszélgettünk. Körülöttünk már szép kis tömeg állt eleven falként s a sofför már folygította a benzint.

— Bukarestben már két éve vagyok. Éppen most kaptam meg áthelyezési okmányomat. Kineveztek Moszkvába s három nap múlva már ott is leszek.

Egyelőre most három államot osztottak ki reám: Oroszországot, Romániát és Bulgáriát.

— Miért méltóztatott most Nagy-Váradra jönni?

Mosolyogva válaszolt.

— No egyáltalán nem politika. Mint privát ember vagyok itt. Szabadságom van, amelyik éppen holnap telik le.

— Bulgáriában mikor méltóztatott utójára járni?

— Két héttel ezelőtt. S érdekes volt, hogy az e heti kedden már nem tudtam odajutni. Megszakadt a vasuti összeköttetés.

Még egy pár szíves szó, gyors kézfogások s a következő percben puha siklással rohant a hatalmas sárga kocsis a Rákóczy-ut aszfaltján Derecske-felé.

A megye kölcsöne. Biharvármegye törvényhatósága, valószínűleg közuti célokra 60000 korona kölcsönt akar felvenni. Felszólították a nagyobb pénzintézeteket, hogy tegyenek ajánlatot, hogy milyen feltételek mellett adnának kölcsönt a vármegyének. Több pénzintézet tett ajánlatot, de ezek közül a *Budapesti Magyar Jelzálogbank* ajánlata volt a legelőnyösebb. Ajánlatát azonban csnk 15 napig tartotta fenn, illetve 15 napig vállalt kötelezettséget annak teljesítésére. Természetes, hogy a vármegyénél ily rövid idő alatt nem lehet egy ügyet elintézni, hanem az ajánlatot is a közgyűlés elé kellett terjeszteni. Ez idő alatt megdrágult a pénz s most már a bank sem adja olyan kamat mellett, mint hónapokkal ezelőtt. A Magyar Jelzálogbank igazgatósága tegnap értesítette a vármegye alispánját, hogy 60000 koronát 50 évi törlesztésre most már ésak 5-65 százalék annuitás és 89 százalék kötvény leszámítolási árfolyam mellett adhat. A bank a mostani bonyodalmas pénzügyi viszonyokkal indokolja, hogy megváltoztatta ajánlatát.

..HIREK..

* **Személyi hir.** Lukács Sándor pénzügyminiszteri tanácsos tegnap Nagy-Váradra érkezett és itt pár napot fog tölteni.

* **A népszövetségi csoportvezetők értekezlete.** A Katholikus Népszövetség csoportvezetői folyó hó 20-án, vasárnap délután 4 órakor a Kath. Legényegylet helyiségében értekezletet tartanak.

* **Kinevezés.** Dr. Miskolczy Ferenc, Biharvármegye főispánja, tegnap értesítette a vármegye alispánját, hogy paptamási anyakönyvi kerülethez *Borbély Zsigmond*ot a berekböszörményihez pedig *Bojtor István*t nevezte ki anyakönyvvezető helyettesé.

* **Ünnep a premontreieknél.** Vasárnap, azaz október 20-án fogja a váradi megyés püspök, gróf *Széchenyi Miklós Ebert* Béla premontrei tanárt a premontrei templomban pappá szentelni. Az alszerpapságot tegnap adta fel a püspök, míg a szerpapságot ma fogja feladni házi kápolnájában. Ebert első szentmiséjét jövő vasárnap, azaz október 27-én reggel 9 órakor fogja bemutatni a premontrei templomban. Manuduktora *Szmetka Ödön* igazgató, míg szónoka *Szilágyi Dózsa* premontrei tanár lesz. E helyen említjük meg egyúttal, hogy a premontrei ház a napokban családias és meleg ünnepeltetésben részesítette egyik fiatal tagját dr. *Rédey Kornélt*, akit egy fényes sikerű vizsga után nem rég avattak doktorrá.

* **A közs. elemi tanerők fizetése.** Nagy-Várad város törvényhatósága a községi elemi iskolák régi tanítóinak és tanítónőinek magasabb fizetést állapított meg, mint az állami tanítók fizetése. Pár év előtt, mikor 12 új tanítói állást rendszerezített a város, ezek részére a kultuszminiszter csak az állami iskolai tanítók fizetésével egyenlő fizetést engedélyezett s a felterjesztések dacára is megmaradt a miniszter ezen álláspontja mellett. Később Nagyvárad város törvényhatósága elhatározta, hogy ha egy magasabb fizetést élvező régi tanerő helye bármiként megüresedik, a magasabb fizetésbe a kisebb fizetést élvező tanerők közül a legrégebben szolgáló tanerő lép elő. A belügyminiszter most értesíti a várost, hogy ezen közgyűlési határozatot, a kultuszminiszter hozzájárulásával, jóváhagyta.

* **A hajdubagosi körorvosi állás.** Biharvármegyében Hajdubagos azon helyek közé tartozik, ahol legtöbbször változik a körorvos. Hajdubagost minden orvos csak úgy átmeneti helynek tekinti s egy maximum két év alatt meg is válik tőle. Most is üresedésben van a bagosi körorvosi állás. Pedig ez a körorvosi hely nem is olyan rossz. Elsősorban közel van Debrecenhez, másodsorban a vármegye egyik legjobb módu vidékén van. Ami a javadalmazást illeti nem nagyon fényes, de van nála még rosszabb is. A körorvos ugyanis készpénzben 2250 koronát kap. Kényelmes 5 szobás lakást elég nagy kertet is kap vele. Ezenkívül még kézi gyógyszerári jogot is kaphat. Az állásra most hirdetett pályázatot az alispán.

* **Elhunyt matróna.** A nagyváradi Luiza otthonnak gyásza van. Az Otthon egyik legidősebb tagja *Papp Borbála* péntek délután háromnegyed két órakor meghalt.

Az idős nő 82 évet élt. Temetése ma délután háromnegyed 4 órakor lesz a Luiza Otthonból, honnan az olasz sírkertben levő családi sírboltban fogják örök nyugalomra helyezni. Az elhunytat a Persián, Gyulay, Illing és Gál családok gyászolják.

*** Jegyzőválasztás.** Az érmihályfalvai járásban, Erselind községben, nyugdíjazás folytán megüresedett a jegyzői állás. A jegyzői állásra Pethes Endre okl. jegyzőt választotta meg a község képviselő-testülete.

*** A katolikus népszövetségből.** A népszövetségi címár és hirdetés igen szépen halad előre. Akik még beakarják adni hirdetésüket, igyekezzenek vele, mert már néhány nap múlva hozzá fogunk az elrendezéshez. Jelentkezni lehet egyszerű levelező-lapon is, melyen a hirdetés szövege, továbbá az közlendő, egész oldalas, fél oldalas alakban akarja-e a hirdető, vagy csak a címárba. Jelentkezni lehet Székely Lajos népszövetségi jegyzőnél (lakik Körös-utca 6. szám), kihez a levelező lapok is küldendők. A címárba közzététel 30 fillér, ha kétsoros 1 korona 20 fillér. Egész oldalas hirdetés 10 korona, féloldalás 5 korona.

*** Adóügyi tudakozó iroda.** Van szerenésünk az érdekeltek tudomására hozni, hogy a kamarai adóügyi tudakozó iroda hetenkint 3-szor, kedden, csütörtökön és pénteken tart hivatalos óráit délután 4—6-ig a kamara helyiségében. Nagy-Váradi, 1912. október 18. Dr. Moskovits József elnök, dr. Oláh Béla, fogalmazó.

*** Járványok a megyében.** A tenkei főszolgabíró bejelentette tegnap a vármegye alispánjának, hogy Feketegyőrös községben a diphteritis megszűnt. Sárrétudvari községben ellenben a kanyaró lépett fel járványosan.

*** Laurán Ágoston temetése.** Néhaj dr. Laurán Ágoston pápai praelatus gör. katolikus nagyprépost temetése tegnap nagy részvét mellett ment végbe. A holttestet a kapucinus-rendházból a gör. kath. székesegyházba, vitték át, ahol a templom szentélyében fekete bársony menyezett alatt helyezték diszes ravatalra. Már 9 órakor az énekkar gyászenéket adott elő, Szilágyi Mihály kántor vezetése alatt. A temetésen nagy számu, előkelő közönség vett részt. Ott voltak gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspök, Hlatky Endre főispán, Fráter Barna alispán, Rimler Károly polgármester, Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző; a r. katolikus káptalan és klérus képviselőiben Belopotoczky Kálmán v. b. t. t., nagyprépost, Fetsér Antal felszentelt püspök, Grócz Béla, Bunyitay Vince, dr. Kollányi Ferenc, Széchenyi Jenő, Bundala Mihály kanonokok, Mayer Antal, Lupussny Gyula tb. kanonokok, Brém Lőrinc püspöki titkár, a katonaság képviselőiben Henriquez tábornok, Ránffy Zsigmond honvéd alezredes, továbbá Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Kiss István helyettes tanfelügyelő, dr. Konrád Márk, Száhlender Károly, Schweiger Ede, dr. Krüger Aladár, Kolossy Béla, Némethy Gyula, Pataky Arnold, Körössy Endre és még igen sokan. Nagy számmal jött be a temetésre a környékbéli gör. kath. papság. Résztvettek a temetésen r. kath. és gör. kath. teológusok, a gör. kath. finevelde növendékei. Délelőtt 10 órakor vette kezdetét a gyászszertartás, amelyet dr. Radu Demeter gör. katolikus püspök végzett, a

káptalan tagjainak és az alsóbb papságnak segédletével. A gyászszertartás befejeztével megindult a gyászmenet, óriási közönségtől és hosszú kocsisortól kísérve, az újvárosi központi temetőbe, ahol a Steinberger Ferenc kanonok hagyatékából épített kápolna sírboltjában helyezték örök nyugalomra az áldott emlékü főpapot.

*** Tejvizsgálat.** A debreceni m. kir. állami vegyvizsgáló állomás fővegyésze, dr. Adorján József, Rácz Endre és Kolontáry János közbejöttével 17 és 18-án tej, vaj és más élelmiszerekből mintákat vettek. Az üzletekben és a termelőktől. A tejterméket mindjárt a vasuti állomáson feltartóztatták és ott a helyszínen vettek mintákat.

*** Elhunyt ügyvédjelölt.** A nagyváradai ügyvédjelöltek egyik szimpatikus tagja dr. tharnói Kostyál József pénteken éjjel 2 órakor hosszas szenvedés után meghalt. Kostyál most töltötte be a 25-ik évét s erősen készült az ügyvédi vizsgára. A sok tanulás gyenge fizikumát teljesen tönkretette, úgy hogy súlyos betegségbe esett, melytől a halál váltotta meg. Temetése ma délelőtt 10 órakor lesz a pályaudvari gyászos háztól. Az engesztelő szent mise áldozatot 21-én, hétfőn délelőtt 8 órakor mutatják be az olasz templomban. Az elhunytat édesanyján és testvérein kívül rokonsága és barátainak nagy száma gyászolja.

*** Pályázat katonai cikkekre.** A m. kir. nagyváradai 4. honvédgyalogezred közérkezési bizottsága az 1913. évi január hó 1-től december hó 31-ig terjedő időben szükséges huszeműek, zsir, fűszer és gyarmatárú cikkek, liszt, cukor, főzelékfélék stb. szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1912. évi november hó 14. A szállítás részletes feltételei a nevezett honvédgyalogezred 1. zászlóalj gazdasági hivatala helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők. — A pozsonyi katonai élelmezési raktár igazgatósága a kerületén összegyűlt gyapju, fehér vászon, szürke szalmazsákvászon, továbbá juttazsák, borítékvászon, hulladékok értékesítésére pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1912. november hó 6. A pályázat részletes feltételei a kamarai irodában a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig megtekinthetők. Nagy-Váradi, 1912. október hó 18. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: Dr. Moskovits József, elnök. Dr. Oláh Béla, fogalmazó.

*** Beleült a forró vízbe.** A Gyár-utca 19. szám alatt lakó Fried Lőrincné tegnap délután 6 óratájban a konyhában edényeket akart mosogatni, a takaréktűzhelyről leemelt egy fazék forró vizet s míg egyet fordult, észrevétlenül a szobából ki jött 3 éves kis fiacskája és a vigyázatlan pillanatban a kis fiu beleült a forró vízbe. A gyermek bevitetett súlyos sebével az izr. kórházba.

*** Régi városi tisztviselők kérelme.** Az új városi törvény alapján Nagy-Váradi város is rendezi a tisztviselő állásokat és a fizetéseket. Az új törvényben megállapított fizetési osztályozás azonban sérti egyes tisztviselők érdekeit, mert nem a megfelelő fizetési fokozatba osztja be őket. Ilyen sérelem érte a város két régi, buzgó tisztviselőjét: Jablonszky Emil adópénztárnokot és Novák János adópénztári ellenőrt. Jablonszky Emil 33 évi szolgálatából 20 évet töltött be mai állásában s eddig a házipénztárnokkal egy fizetési osztályban volt, aki csupán 200 kor. személyi pótlékkal élvezett többet, mint az adópénztárnok. Az új törvény szerint most a főpénztárnok fizetése

4400 koronáig mehet fel, az adópénztárnoké pedig 3200 koronáig. Hivatkozik eddigi szolgálatára és hogy koránál fogva már elő alig léphet s kéri, hogy részére évi 1200 kor. személyi pótlékot szavazzon meg a város. Novák János adópénztári ellenőr jelenleg a város legrégebben szolgáló tisztviselője, aki 35 év óta van a város szolgálatában. Az új törvény őt a IX. fizetési osztályba sorozza, holott az állammal a VIII. fizetési osztályba is bejuthatna az adópénztári ellenőr. Egy emberöltőn át buzgalommal, becsületesen szolgálja a várost. Azt kéri, hogy a IX. fizetési osztály helyett a VIII. fizetési osztályba sorozza a törvényhatóság. Mindkét derék tisztviselő kérelme indokolt és méltányos.

*** Sikkasztó pénzügyi fővigyázó.** Tegnap délután Székelyhidról táviratilag jelentették a debreceni rendőrségnek, hogy onnan Biró Imre 20 éves pénzügyi fővigyázó 556 korona elsikkasztása után megszökött. A pénzhez, melyek jutalékokat és napidíjakat képeztek, különböző hivatali okiratok meghamisítása révén jutott. Azt megállapították, hogy a sikkasztó e hó 16-án délután 2 órakor az Érmihályfalvára induló vonattal szökött meg polgári ruhában és magával vitte egyik bajtársának óráját és extra kardját. Biró Imre alacsony termetű, hosszukás szőke arcú, bajszatlan fiatal ember. Miután valószínű, hogy Debrecen felé vette útját, Komlóssy Pál dr. rendőrkapitány megindította elfogatása iránt a nyomozást és az összes őrszemeket értesítették az esetről.

*** Gépíró, irodai teendőkből jártas,** alkalmazást keres. (Cím a kiadóban.)

*** Hetek óta feltűnést kelt már a Rákóczi-uti Gerliczy-palotában készülő Szent Antal gyógyszerár.** A városi főorvosi hivatal ma vizsgálta azt meg s miután úgy a berendezést, mint a raktáron levő gyógyszereket helyesnek és az előírt törvényeknek megfelelőnek találták; hivatalosan is megnyitották azt. Ez alkalommal magunk is megnéztük az új gyógyszerteret, amelynek nemcsak külseje, de belső berendezése is valóban modern.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többet fog kerülni annak hejreállítása. M. kir. löporáruda. Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puskműves, fegyverkereskedő, Nagy-Váradi, Pécs.

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor-alino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

x **Kossuth utca** 6. számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **A német, francia és angol nyelvekben** tökéletes kiképzést nyerhetnek legalább középiskolai műveltséggel bíró egyének a Rose-rendszerű nyelviskolában (Bémer tér 1. szám). Beiratkozás mindenkor. Tandíj óránként és személyenként 1 korona 50 fillér.

x **TÚZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszet házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvélcence, vasutná.

x **Ungváry Gergely** könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (Orsolya-zárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, **szép-irodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészi lapokban.**

* **Uj Lexikon.** Révai-féle (eddig 5 kötet jelent meg), továbbá mindenféle könyvek Benkő Artur Rákóczi-uti könyvkereskedésében. Antiquar könyveket jó áron vesznek.

x **Kérek egy koronáért** finom Színházi vegyes cukorkát. Ugyan kérlek hát elég lesz az. O igen, mondhatom, hogy Budapesten nem létezik az a rendszer, mint az itteni Aszódy Mihály cukorka és csokoládé specialista üzletében, hogy egy koronáért ily szép csomagolást és finom vegyítékű bonbonokat adjanak; ha színházba mentek, ajánlom. Fő üzlet a Kossuth-utcán, fióküzlet Kert és Szacsvai-utca sarok a «Cukorka Király». Rákóczi-uti cukorka-üzlet az Orsolya zárdában előkészületben, közvetlen a különlegességi tőzsde mellett szeptember havában megnyílik. Telefon számok: fő-üzlet 635. «Cukorka Király» 10-16. Színházi cukorka üzete 610.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Szombat: Asszonyfaló.

Vasárnap délután: Én vagyok a néni, este: Ábrahám a menyországban.

Vasárnap délután egy rendkívül kacagtató ötletekkel tarkított bohózat reprize lesz a Szigligeti-színházban. Az Én vagyok a néni című bohózatot elevenítik fel, melyben Tompa Béla, a színház kiváló naturbursa játszott eddig a legfrenetikusabb hatással a címszerepet a nagyváradi színpadon.

Ábrahám a menyországban. A Szigligeti-színház kiváló operett-ensembelje már teljesen elkészült az Ábrahám a menyországban című operett holnap esti bemutatójára. A modern operett-rendezés minden ötletességével, a pazarabbnál-pazarabb díszletek beállításával igyekszik színre hozni a nagyhatású darabot, hogy az előadás minden részletében méltó legyen az operett budapesti és bécsi előadásaihoz. A darab egyike az újabb operett-alkotások legjobbjának, melynek rendkívül érdekes meseszövegében a bűbajos zenei részletek hatásosan és újszerűen vannak beállítva. Lónyai Piroskának, a közkedvelt szubrettnek pompás szerepe lesz a darabban.

Keletindiai kézimunka és Perzsa-szőnyeg kiállítás!

Itt még nem létezett dolgok a ::

Rákóczi-ut 13. sz. alatt

(uj Waiszlovits-féle palotában.) Nyitva e hó 12-étől reggel 8-tól este 7 óráig. A kiállítás csak e hó végéig tart. **Belépődíj nincs**

REPORT

A NAC Debrecenben. A NAC I. footballcsapata holnap, vasárnap, reggel Pásztor Bertalan vezetése alatt Debrecenbe utazik, hogy az ottani DMTE csapatával a bajnok mérkőzést lejátsza. Indulás reggel 8 óra 41 perckor a Budapest felé induló gyorsvonattal. Kísérők, akik féláron utazhatnak, ma, szombaton este jelentkezzenek a NAC asztalánál (Pannonia-kávéház). A mérkőzés délután fél 2 órakor kezdődik, a csapat még az est folyamán visszaérkezik. Kürschner csapatkapitány ezután is felhívja a csapat tagjait, hogy legkésőbb reggel 8 óra 30 perckor a pályaudvaron legyenek. Ugyanekkor jelenjenek meg a kísérők is.

A NAC téli programja. A NAC választmánya tegnap esti ülésén részletesen foglalkozott a club programjával. A club kitűnően felfrissült aktív gárdája lehetővé teszi, hogy sokoldalú és változatos programmal élénkítse a club életet és a testedzés művelését. — Vivás, birkozás és szertornás, a szabadban pedig a korecsolyázás lesznek azok a sportok, amelyek a télen át a NAC tagjait együtt fogják tartani. A program részletein most dolgozik a NAC vezetősége.

TÁVIRÁTOK

Schönberger báróné öngyilkossága.

Berlin, okt. 18.

(Saját tudósítónktól.) Schönberger báróné, aki tegnap veronállal megmérgezte magát, ma meghalt. Ma, mikor leánya megtudta édesanyja halálát, szintén megakartá magát mérgezni, azonban e szándékának kivitelében megakadályozták.

Magyar ifju a szerb táborban.

Zenta, okt. 18.

(Saját tud.) Mészáros József 18 éves fiu napok óta eltűnt szülei lakásáról. Hoszszu keresés után sem tudtak ráakadni. Tegnap végre a belgrádi szerb táborból levél

érkezett a fiutól, amelyben bejelenti, hogy régi vágya a törökök ellen küzdeni és most e vágyát be akarja váltani.

A király Budapesten.

Budapest, okt. 18.

(Saját tudósítónktól.) A király magyarországi tartózkodásával az a hír volt elterjedve, hogy az uralkodó hosszabb ideig Gödöllőn fog lakni. Ezt a hírt most határozott formában megcáfolják. A király az egész idő alatt a budai várpalotában fog lakni s legfeljebb egy-két vadászatra rándul ki Gödöllőre.

A leendő trónörökös kitüntetése.

Bécs, október 18.

A király a katonai érdemrenddel tüntette ki Károly Ferencz József főherceget, ki a hetedik dragoños ezredben kapitány. A kitüntetésről szóló királyi kézirat úgy hangzik, hogy kiváló katonai szolgálatának elismeréséül kapja a leendő trónörökös a katonai érdemrendet vörös szalagon.

Roosevelt jobban van.

Newyork, okt. 18.

Roosevelt állapota teljesen kielégítő s az orvosok most már semmi veszélytől sem tartanak. A volt elnök pulzusa rendes és láza sincsen, úgy, hogy teljes felgyógyulása rövidesen várható.

Nagy tűz Temesváron.

Temesvár, okt. 18.

(Saját tudósítónktól.) Tegnap este nagy tűz pusztított Temesváron az Első Temesvári Szeszégető és Finomító Részvénytársaságnak Béga-parti telepén. Az asztalos, lakatos és rézműves műhely eddig ismeretlen okból kigyulladt. Mind a három kerület tűz-őrsége óriási apparátussal gyorsan a helyszínen termelt s a tüzet éjfél után sikerült korlátozni. A műhelyek és a felszerelés teljesen elpusztult; a kár meghaladja a százezer koronát.

Kitüntetett százados.

Budapest, okt. 18.

(Saj. tud.) Millye Lajos nagyváradi 4. honv. ezredbeli századost a honvédelmi miniszter dícséretben részesítette. A dícsérő okiratot a hivatalos lap holnap száma közli.

Fényképező gépek

mindenfélé kellékekkel.

Lorgnettek, hő- és lázmérők legnagyobb választékban. Javítások elvállaltaknak

PETRY ÁRPÁD

órák- és látszerész

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Tarsoly és Rieszó mellett a Rimanóczy palotával szemben

Telephon (vidékre is) 181 sz.

Regényesarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irta Cseres Andor.

A vőlegény visszafordult és Gyöngyvirágot vette karjára, míg Mervelt kapitány Margitot hódította el Miksától, aki ezért jutalmul a leánytól hálás mosolyt, a fiatal embertől dühös tekintetet kapott.

Glücksman Náthán, a nagy apa, a hód-bőrből készült süveg alatt ugyancsak izzadt, mert amikor egyet-egyet lépett az egyik sarkantyúja belevágódott a másik lábán levő csizma orrába és a szattyánbőrt egyre-másra felhorzsolta, az oldalán lógó kard pedig, minden lépésnél a lába közé csapódott és ilyenkor az öreg ur egyet-egyet ugrott.

A hét veje körülfogta, hogy a vén ember kinlódását ne lássák a többi vendégek.

— Tati! — figyelmeztette az egyik veje a Grünbaum Salamon — vigyázz nem zombékokon ugrálunk!

Azonban ebben a pillanatban ő is nagyot lépett, a kardja a lábai közé került és hogyha Markovits Ignác, a másik vő, el nem kapja a mentő ujjánál, úgy vágódik oldalra, hogy az oldalt álló asszonyok között terül el.

— Nü, Salamon — kiáltotta Markovics — itt nem szabad szaladni, nem ülsz most a paripádon.

— Grünbaum Náthán nagy zsebkendőjét vonta elő és süvegét felfelé tolván, megtörülte izzadt homlokát és ájtatosan mondotta:

— Csak már visszajöttünk volna!

— Inkább megyek vadruca-lesre — mondotta Herskovics Simon a harmadik vő — mint ilyen lakodalomba.

Persze, mert ő meg úgy lépkedett a szűk csizmájában, mint mikor a pajkos gyermekek dióhéjat kötnek a macska négy lábára.

Természetes, hogy ennek volt vele a legnagyobb kinja, mert a kardja épen úgy lógott, mint a többié, a sarkantyúja meg már nemesak a csizmája elejét kikezdte, de még a sarkát is felvágta és emellett szorította a csizmaszár a lábaszárát is, a negyedik vő, Denhff Mojsel hosszú, nyurga, sovány férfi, nagy fekete szakállal és hosszú harsa bajuszszal, karján vezette a feleségét a Reginát, egy tömzsi, kis termetű asszonyt, akinek napernyője folyton beleakadt a Mojsel csizmaszárába, minthogy ez felette hasonlított a visszahajtó spanyol csizmaszárakhoz, csak hogy keményebb volt és úgy állott ki belőlük a két lába szára, mint a felfelé vastagodó pipaszár, alul pedig lötyögött a két láb, hogy nem egyszer le kellett hajolnia a felhúzásuk végett.

Megindult a menet.

Beültek a fogatokba és az automoblokba a vendégek.

A hosszú kocsisor bekanyarodott a Váci-körutra és megállott a menet a Lipót-téren a bazilika előtt.

A bejárat a Lipót-utcából vezetett a szent Istvánról nevezett templomba.

A templomajtónál Suján Imre nevű egyházi állott fedetlen fővel egyházi öltözetben, hosszú tógában, veres vállfedővel, amelyet sárga paszománt szegélyezett és a templomba bevonuló férfiakat egyenként figyelmeztette, hogy a süveget le kell venni.

Erre azután a nők ijedtek meg, mert azt hitték, hogy a nagy tollal fedett kalapjaikat nekik is le kell venniök, báró Horvát Jenőné már egyenként húzogatta ki a kalaptüket, amikor Mór, a fia figyelmeztette, hogy sem Margit, sem Augusta nem veszi le a kalapot, tehát ő is fentarthatja.

— De Mór! méltatlankodott Horvátné — azok lányok, én meg asszony vagyok, hátha itt más a szokás!

Móric azonban megnyugtatta anyját. Sajnos, azonban még is történt kellemetlenség.

Ez pedig az volt, hogy amikor Glücksman Náthán ősz fejről levette a süveget, annyira lehajította, hogy rálépett a nagy sástolra, a tol meg kiszakadt a forgótartóból, a betoluló közönség az öreg Náthán nagy baját figyelmen kívül hagyta, tolt előre és a vén embert, amikor a tolláért lehajolt, maga előtt hengergette a földön az asszonyok nagy sivalkodása és vitásai között.

Végül is Mojsel állította lábra ipát, de a szép sástoll végképen elpusztult.

Végre amikor az apát teljes díszben megjelent, az egyháziak közreműködése által beállott a rend.

— Mór! — kérdezte báró Horvátné a fiától — Micsoda nagy pazarlás az ott a sok gyertyával! — ami el nem fog, azt haza hozasd!

A fia igenlőleg bólintott a fejével.

A báróné pedig azokat a gyertyákat akarta haza vitetni, amik az oltáron égtek.

Malvin, aki a Miksa párja volt, felbigyesztette ajkait, sugva oda szólott a bátyjának:

— Micsoda babonaság! — és ezt komoly emberek cselekszik.

Miksa szintén igent bólintott és az esketési szertartást nézte.

Mór báró egész figyelmét a papra irányozta.

A vőlegény és menyasszony teljes meghatottsággal térdeltek az oltár előtt, Margit és Gyöngyvirág mögöttük állottak a vőfélyek karján.

Elhangzott a holtomiglan, holtáiglan, a pap eltávozott, a vendégek egyideig a templom megtekintése végett visszamaradtak.

— Apám! — szólott Glücksbaum Horvátné — ezt a sok szönyeget te adtad?

— Léni, mi jut eszedbe! — felelte az öreg, — ezeket a király adta.

A fiatal házaspár, szokás szerint, nász-utra ment.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Készárúk: 15—20 % olcsóbb.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.55
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.98
Októberi rozs	— — —	10.18
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.46
Októberi zab	— — —	12.10
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.68
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	787.50
Oszták hitelrészvény	—	606.—
Jelzálogbank	— — —	412.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	505.—
Magyar bank	— — —	546.—
Közüti vasut	— — —	642.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	687.—
Rimamurányi	— — —	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hanincs megelegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szab vagy nem pontos, szóval bármikor. Kérgezz fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget Sallagyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Szíves tudomására hozom Nagyvárad és vidéke nagybecsű közönségének, hogy modern és nagy raktárral berendezett

Szent Antal-hoz

cimzett gyógyszerháromat

a Rákóczi-úton

a Gerliczy-palotában a mai napon

megnyitottam.

Tisztelettel

GÉHER ANTAL

gyógyszerész.

20479—1912. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város tejközpontjánál f. év december 1-étől kezdve egy mérlegképes könyvelői állás töltendő be, amely egyelőre havi 160 korona fizetéssel lesz díjazva.

A kellőképpen felszerelt pályázati kérvények a polgármesteri hivatalhoz f. évi november 15-éig nyújtandók be.

Nagyvárad, 1912. október 19.

Polgármesteri hivatal.

Telefon 10-87.

Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

műasztalos

Szacsavay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Használt, de teljesen jókarban levő 22 darab ökörszekér egyenként is eladó.

Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság» Nagypiac-tér, Andrányi ház.

Ujdonság! Ujdonság!

Tündér harangok.

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. Kovácsolt vas állványon, 15 összehangolt ezüsthémszengővel van ellátva. Erős szép kivitelben, verőkel, tokkal, mesés ajándékkal együtt csak 10 korona. Wágner a „Hangszer Király”

országsszerte elismert elsőrendű hangszerárúházaiban.

BUDAPEST, JÓZSEF-KORUT 15. SZÁM.

Övös: Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámlított váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankeszközű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Özv. Schmidt Gyuláné

könyvkötészetét a régi Apolló épületből

Rákóczi-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire felhívjuk a n. é. közönség becses figyelmét. Tanácsok bekötése, olcsón és gyorsan készíttetnek el. Becses pártfogást kér

Özv. Schmidt Gyuláné

VAVEK FERENC

üzletvezető.

RUHÁINKAT

NEUMANN M.

cs. és kir. udv. és kamarai szállítónál

vesszük.

Férfi-, fiu- és leánykaruha-telep

Nagyvárad, Bémer-tér 4.

Szállítók: Ábrahám, Belgrad, Bressó, Debrecen, Fiume, Kassai, Kolozsvár, Lőnz, Miskolc, Nagyvárad, Pácz, Pozsony, Sopron, Szeged, Tatabánya, Zalaegerszeg.

131. Környék ábrázolása: 131.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kap-hatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

A legmodernebb betűkkel és diszítő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készíttetnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított :
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul”-ban közöltetnek.

Alapított :
1894.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévíz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csúsz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultán, javultán a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokroczozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben megbűlés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirda, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

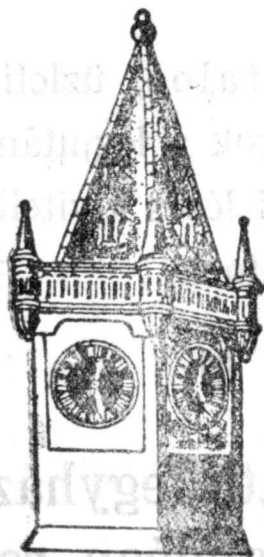
13696—1912. tkvi szám.

Arverési hirdetmény kivonat!

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Nagyvárad Takarékpénztár végrehajtónak Flanta Mihályné sz. Bábolnay Juliánna végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék, mint tkvi hatóság területén lévő, a nagyvárad 1661 sz. betétben A I. 1-2 sz. 7112. 7113. hrsz. kertből és szántóból álló egész jószágtestre 2534 kor. kikiáltási árban a végrehajtású árverést az 1881. évi LX. t.-c. 146 §-a és az 1908. évi XLI. t.-c. I. 21 22 25 26 §§-ai alapján elrendeli és annak fogantatására határnapul az 1912. évi november hó 11. napjának d. e. 9 óráját a nagyvárad kir. törvényszék árverelő helyiségébe ezennel kitézi. kikiáltási ár 2534 kor, az árverésre kitétt ingatlan azonban ezen kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ részén alul nem fog eladatni és ha ez az összeg, mint vételár meg nem ígértetik, az árverés mint sikertelen, a kiküldött által fel fog függesztetni. Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni. Az árverési feltételek a kir. törvényszéki, mint tkvi hatóságnál és a Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalánál tekinthetők meg. Nagyvárad, 1912. évi augusztus hó 15-ik napján nagyvárad kir. törvényszék, mint tkvi hatóság. Kiss sk. kir. törvényszéki bíró.

A kiadmány hitelűl:
olvashatlan
kir. telekkönyvvezető.

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyórát „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.
TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő berendezés.
Arjegyzék kívánatra.
Saját ház.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Bészv.-társ. áruosztály.

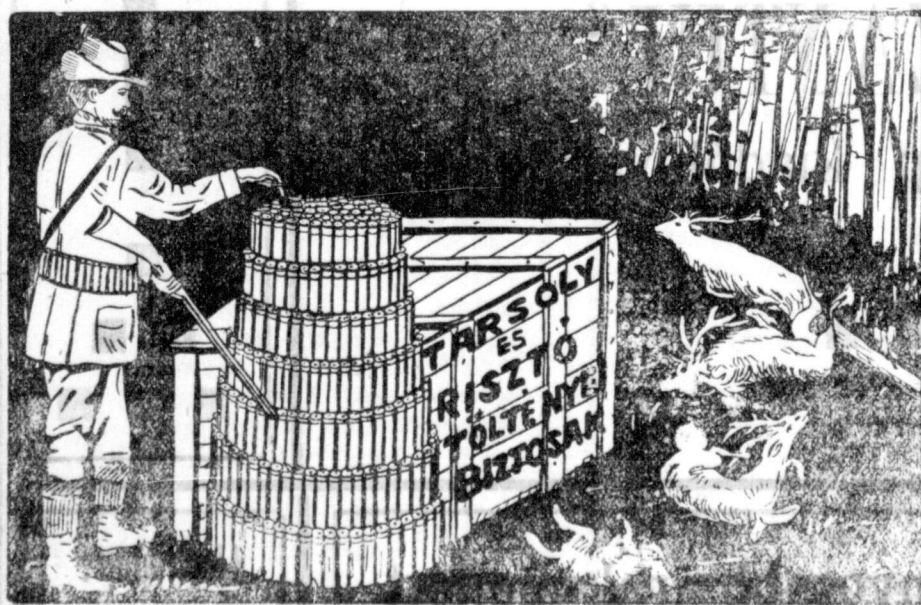
Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Hirdetmény.

A városi tejközpont f. évi december 1-én kezdi meg a tejárusítást. A pasteurizált tejnek literenkénti ára palackokban házhoz szállítva **28 fillérben** állapítatik meg. Megrendelések, melyek csak **e hó végéig fogadtnak el**, akár a városi tejmasterhez (rendőrségi épület) akár pedig a 651. sz. telefonállomáshoz (városi jéggyár) intézendők.

Nagyvárad, 1912. október 8.

Városi tanács.

**M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek
Revolverek
Vadászati felszerelések**

Eredeti Valtersdorfi töltények
TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.